



De A10 op zondagochtend. Hier razen normaal auto's langs.

750 bomen op A10 bij Amsterdam: groene bomenfile

Hoofdrol voor bomen van Ebben bij viering 750-jarig bestaan Amsterdam

In de nacht van 20 op 21 juni werden 750 volwassen bomen en 7.500 kleine heesters en struiken op de A10 in Amsterdam geplaatst. Dit groene kunstwerk van landschapskunstenaar Bruno Doedens diende als groen decor voor het evenement *Festival op de Ring*, waarmee het 750-jarig bestaan van Amsterdam werd gevierd.

Auteur: Wibe Koopman

Het familiebedrijf Boomkwekerij Ebben speelde een hoofdrol in deze megaklus, waarbij techniek, logistiek en expertise moesten samenkomen. We spraken met projectleider Sofie Ebben en landschapskunstenaar Bruno Doedens.

Vroeg in de morgen wandel ik in Cuijk tussen grote bakken met volwassen bomen, opgesteld in lange rijen, klaar voor vervoer naar Amsterdam. Ik waan mij even in een paradijs van inheemse wilde bloemen en fladderende vlinders; door de groene kruinen heen zie ik de witte bloesem van een *Catalpa*. Het contrast met het geluid van rijdende shovels op de achtergrond is groot. Boomkwekerij Ebben, inmiddels geleid door de vijfde generatie, is al maanden bezig met de voorbereiding voor een van de bijzonderste projecten uit haar geschiedenis: een tijdelijk bos op de ringweg A10 in Amsterdam, in samenwerking met landschapskunstenaar Bruno Doedens. Het is een groen eerbetoon aan de hoofdstad, die dit jaar 750 jaar bestaat. Voor dit project zijn 750 volwassen verjaardagsbomen met zorg geselecteerd. De bomen zijn geselecteerd op robuustheid en op bestendigheid tegen het stedelijke klimaat. De 750e boom is een iep. Amsterdam heeft een lange geschiedenis met deze boomsoort; daarom staat deze boom straks symbool voor het geheel.

Bomencamping
De gekozen bomen voor dit project zijn 6 tot 15 jaar oud, leer ik, en een meter of 5 hoog. De bomen zijn groot genoeg om het gevoel van een bos over te brengen, maar compact



Zo werden de bomen getransporteerd naar Amsterdam

genoeg voor transport. Aan de voeten van deze bomen staan bij elkaar 7.500 kleine heesters en struiken, zoals hazelaars. De bomen worden in bakken vervoerd zonder dat de kronen, zoals gebruikelijk, opgebonden worden, om beschadiging aan de takken en bladeren te voorkomen. Ook is elke boom voorzien van een gps-tracker, zodat exact te volgen is – bijvoorbeeld door een donateur – waar die zich bevindt. <https://bomen.amsterdam.nl/> hierbij eventueel de link Na het festival verhuizen de bomen naar een bomencamping in het Riekerpark in Amsterdam met voorzieningen om water te geven. Vandaaruit worden ze verspreid over verschillende locaties in Amsterdam. In totaal worden 101 verschillende soorten toegepast, letterlijk van a tot z: van *Acer campestre* (veldesdoorn) tot *Zelkova serrata* (Japanse schijnep).

Uniek in schaal en aanpak

Ik spreek met Sofie Ebben, projectleider van

dit bijzondere project. 'We plaatsen alle bomen in de nacht van 20 op 21 juni. Binnen zes uur moet het hele bos staan. Zoiets is nog nooit eerder gedaan', vertelt ze enthousiast. 'Niemand kon ons vertellen hoe je dit aanpakt, dus we moesten alles zelf uitdenken. Normaal vervoeren we bomen niet in bakken', vertelt Sofie. De bomen komen tijdelijk op het asfalt van de ring te staan. 'Vanwege de hoge tijdsdruk en de kwetsbaarheid van het asfalt is gekozen voor aangepaste oude fruitkisten, gevuld met een speciaal lichtgewicht substraat.' De kisten moesten zo licht mogelijk blijven. Op het asfalt van de ring mag niets schuiven of wrikken; te veel druk kan het zachte asfalt van het wegdek beschadigen en dat mag niet op een belangrijke snelweg als de A10. Het lichte substraat heeft nog een bijkomend voordeel: bomen wortelen sneller als er meer zuurstof bij de wortels kan komen. Door de korte voorbereidingstijd van een paar maanden was dit



Sofie Ebben



Bruno Doedens

cruciaal om de bomen een zo goed mogelijke kans te geven om te wortelen. Het nadeel is dat het substraat minder lang vocht vasthoudt. Hierdoor moeten de bomen goed en veelvuldig worden besproeid. Wilde inheemse bloemen werden uitgekozen en ingezaaid in de kisten om de bomen heen. Niet alleen ziet dit er niet alleen fantastisch uit en is het goed voor de biodiversiteit, de bloemen dienen ook om de toplaag bij elkaar te houden en de grond niet te laten uitdrogen. Dat is essentieel bij het vervoer, waarbij er geen aarde uit de bakken mag vallen. Er is speciaal geselecteerd op soorten met een sterke wortelkluif, vertelt Sofie Ebben.

Uitdagende logistieke operatie

Speciaal voor dit project zijn kistkantelaars aangeschaft. Net als de hergebruikte houten kisten worden deze gebruikt in de fruitteeltsector. De kistkantelaars zijn voor op een shovel gemonteerd. De shovel tilt de kist met de boom erin op en kantelt deze zo'n 45 graden, om hem op een vrachtwagen te kunnen

Na het festival verhuizen de bomen naar een bomencamping in het Riekerpark. Vandaaruit worden ze verspreid over Amsterdam



Het verjaardagsbos op de werf bij Boomkwekerij Ebben

laden. In de nacht van 20 op 21 juni moeten de bomen 's nachts worden geplaatst onder grote tijdsdruk. De werknemers die met de kistenkantelaars werken, kunnen in het donkerste van de nacht niets zien. Ze worden bijgelicht door een camera op de shovel die hen laat zien wat ze doen. Alles is getest, vertelt Sofie Ebben: van de draaicirkels van de vrachtwagens tot het werken met de kistenkantelaars. 'Onze collega's zijn gewend aan machines, maar dit is nieuw. Daarom hadden we een testdag georganiseerd; dat was essentieel.'

Manitou

Ebben werkt samen met tientallen partners: van chauffeurs en logistiek planners tot ver-

huurbedrijven. 'We huren shovels en Manitous, sommige zelfs uit België omdat ze in verband met het festivalseizoen in Nederland moeilijk te krijgen waren.' In totaal worden 65 vrachtwagens ingezet. Het laden gebeurt op het terrein in Cuijk, waarna de trailers in twee dagen naar Amsterdam rijden. 'We werken met een ploeg van vijftig mensen', vertelt Sofie. 'Overdag slapen ze, 's nachts bouwen ze een bos.'

BOSK2022-project

Bruno Doedens is vooral bekend van het BOSK2022-project in Leeuwarden, waar hij een wandelend bos vormgaf. Een ander bekend project van Doedens is zijn *Circle 4 Change*, waarbij hij 5.000 kilometer door Europa fietst met een boom achter op de fiets. 'In 2022 hebben we een wandelend bos georganiseerd in Leeuwarden', vertelt Doedens. 'Dat hebben ze in Amsterdam natuurlijk ook gezien. Zo is het idee voor het verjaardagsbos ontstaan. Een groep mensen wilde bomen schenken voor het 750-jarig bestaan van Amsterdam, en er was het idee om een feest op de snelweg te organiseren. Die ideeën vielen al snel samen.' De bedoeling van het kunstwerk, dat Doedens omschrijft als een *Gesamtkunstwerk*, is om mensen letterlijk tussen de bomen te laten lopen, en dat

op een plaats waar normaal auto's langsrazen. Zo moet er bewustwording worden creëren over de rol van groen in de stad. Doedens: 'Een boom is het mooiste cadeau dat je kunt geven en is ook duurzaam. Als iedereen dat doet, verandert de wereld.'

Op de A10

Het is 21 juni en een snikhete midzomerdag. Het nachtelijk plaatsen van de bomen op de ring was een succes! Mensen stromen de lange strook asfalt op en zoeken verkoeling tussen de bomen, om samen te picknicken, een ijsje te eten of zelfs de ogen even dicht te doen. Dat is niet verwonderlijk: het verschil in stralingstemperatuur tussen het bos en het midden van het hete asfalt is 's middags wel 15 graden, hoor ik. Nog los van de ecologische voordelen of de schoonheid zijn bomen in de stad een voorwaarde om je goed te kunnen voelen op een prachtige zomerdag.

'Overdag slapen ze, 's nachts bouwen ze een bos'



BE SOCIAL
Scan, lees & deel!